

A Budai Arborétum fejlesztése

ÖTLETPÁLYÁZAT

1. A PÁLYÁZAT CÉLKITŰZÉSE

A pályázat célja széles körű szakmai bevonással és innovatív ötletekkel segíteni a Budai Arborétum fejlesztési stratégiájának kialakítását. A pályázat aktualitását az adja, hogy a 2023-ban megalakult Zöld Kerekasztal, a hazai tájépítész és kertész szakma minden jelentősebb oktatási, tudományos, kormányzati és szakmai szervezetét tömörítő platform, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Budai Campusával (MATE BC), valamint Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézetével karöltve célul tűzte ki a Budai Arborétum fejlesztésének elősegítését minden rendelkezésre álló forrással. A Budai Arborétum fejlesztési stratégiájának alapját az arborétum 2023. novemberében összeállított, a fejlesztés alapelveit, az arborétum küldetését és a lehetséges fejlesztések során szem előtt tartandó szempontokat bemutató Fejlesztési koncepciója, valamint a 2024. áprilisában elkészült Kerttörténeti Tudományos Dokumentációja (KTD) képezi, amely bemutatja a kert kialakulásának történetét, meglévő, helyreállítható vagy megszűnt értékeit, és kijelöli a kert történeti értékeihez, oktatási és kutatási céljaihoz illeszkedő fejlesztési irányokat és elveket. A pályázat összeállítása során ajánlott konzultációs anyag a Budai Arborétum használatát, látogatói szokásait felmérő, 2024 májusában készült közvélemény-kutatás összefoglaló értékelése.

2. A PÁLYÁZAT KIÍRÓI

- a Zöld Kerekasztal,
- a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Budai Campusának Főigazgatósága,
- a MATE Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézete

3. A PÁLYÁZAT ELVÁRÁSAI

Előzmények

A Budai Arborétum 1975 óta természetvédelmi terület, 2005 óta országos műemléki védeltséget élvez. Az Arborétum és a Budai Campus, mint oktatási intézmény, egységet képez, egymás funkcióját erősíti. Az Arborétum nem csak a XI. kerület jelentős zöldfelületi eleme, hanem oktatási és kutatási helyszín, növénygyűjtemény és nem utolsósorban több mint 170 év felsőoktatási múlttal rendelkező intézményi terület is. Az Arborétum területe és telekkiosztása (Felső Kert: 5094 hrsz., Alsó Kert: 4938 hrsz.) 1894 óta a három hagyományos budai képzési iránynak/tudományterületnek (egykori karok) – a természetésnek (kertésztudomány), a tartósítóiparinak (élelmiszertudomány) és a kertművészetnek (tájépítészet- és tájökológia tudomány) – ad otthont, s ez a hagyomány tovább emeli az Arborétum jelentőségét. Az Arborétum nem csak oktatási szempontból országos szintű és múltú felbecsülhetetlen érték, hanem Buda és a XI. kerület lakói számára jelentős, szabadon látogatható zöldfelületi elem, amely a közjót szolgálja. Megőrzése és fejlesztése nemzeti érdek.

Az Arborétum alapvető fejlesztési irányai, elvei

A fejlesztés során az Arborétum fentebb említett alapfunkcióihoz kapcsolódva a következő elemeket kiemelten kell figyelembe venni, védeni, illetve fejleszteni:

- Növényállomány
- Kertépítészeti kompozíció, térszerkezet, térstruktúra, vizuális kapcsolatok
- Természetvédelmi és műemléki oltalom
- Használat és funkciók
- Bejáratok, belső közlekedési rendszer (gyalogos/gépkocsi/kerékpár)
- Arculati elemek
- Információs fejlesztések
- Társadalmi beágyazódás

Az Arborétum fő fejlesztési elveit és irányvonalait a Fejlesztési koncepció, valamint a KTD határozza meg. Ezek az elvek alábbiak szerint foglalhatók össze:

- A különböző kerttörténeti rétegek figyelembevétele, megőrizve az értékes szerkezeti, funkcionális, növényi és díszítő elemeket, amelyek az arborétum szerves fejlődése nyomán alakultak ki, és amelyek egy adott kertépítészeti stíluskorszakra vagy alkotóra utalnak.
- A gyűjteményes kert jelleg erősítése; a dendrológiai és edukációs szempontok (növénygyűjtemény és oktatási-kutatási terület) kiemelése.
- A természeti és műemléki védettség adott esetben ellentétes érdekeiből adódó speciális helyzetek, konfliktusok mérséklése, kezelése.
- A fenntarthatóság, az oktatás, kutatás és környezeti nevelés szempontjából fontos új funkciók elhelyezésének mérlegelése.
- A biodiverzitás és a klímaadaptációs, innovatív zöldfelület-tervezési ötletek és megoldások szakszerű és érzékeny alkalmazása.
- Az arborétum nyitott, nyilvános kert (korlátozott használatú, a nagyközönség számára részben nyitott intézménykert) jellegének megőrzése, fejlesztése.
- Új, erősebb társadalmi kommunikáció és beágyazódás kialakítása (pl. a terület közoktatási intézményeivel, óvodáival minden fél számára előnyös, hivatalos együttműködési formák meghatározása; önkéntesség erősítése)
- Az arborétum alapinfrastruktúráinak fejlesztése (ellenőrzött beléptetés, őrzés-védelem, parkolás, közvilágítás, kültéri berendezés, tájékoztatás, étkeztetés stb.)

4. A BEADANDÓ PÁLYAMŰ TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEI

Beadandó:

- 1db 80x120 cm méretű, álló formátumú tabló, 300 dpi felbontásban, nyomtatott formában, hengerben összecsavarva, illetve digitálisan, pdf formátumban.
- A tablónak tartalmaznia kell a teljes fejlesztendő terület (Alsó- és Felső Kert) programtervének alaprajzi ábrázolását a kidolgozottsági foknak megfelelő és az értelmezéshez szükséges (tetszőleges) léptékben.
- A tablónak tartalmaznia kell ugyanakkor a pályamű koncepciójának rövid, pontokba szedett szöveges összefoglalását, ami a tabló felületének maximum 30%-át foglalhatja el.

- Tartalmazhat továbbá a tabló vizsgálati és értelmező ábrákat, természeteket, látványrajzokat, valamint szabadon választott részterület vagy fejlesztési ötlet/innováció részletesebb kidolgozását a feladatrészhez illeszkedő léptékben
- A benyújtott pályázati anyagon (sem a fájlnevben, sem a tablón) nem lehet megjeleníteni a pályázó(k) nevét, vagy a nevükre utaló monogramokat. A pályázó(k) jelige alatt pályáznak, amely nem lehet egyértelműen összekapcsolható a pályázó(k) vagy pályázó csapat kilétével. A nyomtatott pályázati anyagban egy lezárt, fehér A4-es méretű boríték is leadandó, amelyen csak a jelige olvasható, benne a pályázók neveivel. A digitálisan leadott fájl neve maga a jelige.

5. BÍRÁLATI SZEMPONTOK

A bírálók a pályaművek elbírálásánál kiemelten veszik figyelembe:

- a) a kert történeti és természeti értékeinek védelme,
- b) az oktatási-kutatási funkció erősítése,
- c) az egyetemes használat, rekreációs funkció értelmezése,
- d) az ökológiai elvek érvényesítése, növényalkalmazási vízió,
- e) újszerű megoldások alkalmazása (az arborétum értékeivel összhangban),
- f) ésszerűség, megvalósíthatóság, fenntarthatóság (kertészeti értelemben is)
- g) a kert használati értékének növelése.
- h) szakmai és társadalmi szemléletformálás

6. A PÁLYÁZATI RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI

A pályázaton egyénileg vagy csoportosan lehet részt venni. Egyéni pályázó tájépítész vagy kertész képzés hallgatója, illetve végzettje lehet. Csoportos pályázás esetén legalább egy tájépítész hallgatónak vagy végzett tájépítész-mérnöknek, vagy kertészmérnök hallgatónak vagy végzett kertészmérnöknek kell lennie a csapattagok között. Egy pályázó csak egy pályázati anyagot nyújthat be (nem pályázhat önállóan és csapatban is). A pályázat titkos.

7. A PÁLYÁZATHOZ FELHASZNÁLHATÓ DOKUMENTUMOK, ADATSZOLGÁLTATÁS

A pályázathoz szükséges adatszolgáltatás a <https://tajepiteszet.uni-mate.hu/budai-arboretum-otletpalyazat> helyről tölthető le.

A pályázattal kapcsolatos kérdéseket 2024. 06. 25-ig a „tajepiteszet@uni-mate.hu” email címre megküldve lehet feltenni. A kérdéseket és az azokra adott válaszokat a kiírók a <https://tajepiteszet.uni-mate.hu/budai-arboretum-otletpalyazat> c. webhelyen legkésőbb 2024. 07. 15-ig közzéteszik.

8. A PÁLYÁZAT IDŐVONALA

- pályázat kihirdetése: 2024. 05. 25.
- kérdésfeltevések határideje: 2024. 06. 25.
- kérdésekre adott válaszok határideje: 2024. 07. 15.
- pályázat beadási határideje: 2024. 09. 19.
- eredményhirdetés: 2024. 11. 21.

9. A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSA, ELBÍRÁLÁSA, DÍJAZÁSA

A pályázatot digitális formában a „tajepiteszet@uni-mate.hu” e-mail címre, illetve nyomtatott formában a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Budai Campusán, a Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet titkárságán kell leadni. Határidő mind a nyomtatott, mind a digitális leadásra: 2024. 09. 19-én déli 12.00 óra. A késve benyújtott, illetve a formai követelményeket nem teljesítő pályaművek a pályázatból ki lesznek zárva.

A beérkező pályaműveket 9 fős szakmai zsűri (Bíráló Bizottság) bírálja. A Bíráló Bizottság döntése végleges, a döntés ellen fellebbezni nem lehet.

A Bíráló Bizottság összetétele:

Elnök:

Fekete Albert, tájépítész mérnök, egyetemi tanár, a MATE TTDI, intézetigazgatója

Társelnökök:

Honfi Péter, kertészmérnök, egyetemi docens, a MATE TTDI Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék vezetője, a Budai Arborétum szakmai vezetője

Dezsényi Péter, kertészmérnök, a Zöld Kerekasztal alapító tagja és képviselője

Boromisza Zsombor, tájépítész mérnök, a MATE Budai Campus Főigazgató-helyettese

Tagok:

Balogh Péter István, tájépítész mérnök, egyetemi tanár, a MATE TTDI Kert- és Szabadtértervezési Tanszékének vezetője,

Orlói László, kertészmérnök, tudományos főmunkatárs, az ELTE Fűvészkert igazgatója

Vincze Attila, tájépítész mérnök, a Magyar Tájépítészek Szövetségének elnöke

Lukács Zoltán, kertészmérnök, a Zöld Kerekasztal alapító tagja és képviselője

Tüske Ábris, mesterszakos tájépítész hallgató (tájépítész és kertművész MA)

A pályaművek díjazása:

A sikeres pályaművek díjazására összesen bruttó 3 millió Ft áll rendelkezésre. A díjalapot a zsűri a díjazott munkák értékével arányosan osztja szét.

10. A PÁLYÁZATI ANYAGOK KEZELÉSE

A pályázó(k) adatait a zsűri csak a pályázat elbírálása után ismeri meg.

A pályázók pályázatuk beadásával beleegyeznek abba, hogy a pályázatukat a kiíró – a szerzők feltüntetésével – felhasználhatja kiállítási, ismeretterjesztési és reklám célra, továbbá szakmai-tudományos kiadványokban, illetve beépítheti az Arborétum fejlesztési stratégiájába.

A pályázók díjazástól függetlenül beleegyeznek abba, hogy pályázati anyagukat a kiíró és az arborétum tulajdonosa és fenntartója felhasználja, fejlessze, átdolgozza.